

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในสถานการณ์ปัจจุบันความต้องการด้านการท่องเที่ยวของมนุษย์ได้เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากปัจจัยเกื้อหนุนหลายประการ ทั้งทางด้านการคมนาคมขนส่ง การสื่อสาร การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ ตลอดจนการจัดรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายมากขึ้น ความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อม ตลอดจนปัญหาสุขภาพอนามัยของมนุษย์ พื้นที่เกษตรกรรมจึงเป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวในลักษณะการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ทัวร์เกษตร หรือเกษตรสัญจร ทั้งในรูปแบบการเดินทางทัศนศึกษา หาความรู้ในพื้นที่เกษตรกรรมส่วนบุคคลที่ประสบความสำเร็จเพื่อศึกษาเทคนิค วิธีการต่างๆแล้วนำไปพัฒนาปรับปรุง ดำเนินการในพื้นที่เกษตรของตน หรือความต้องการที่จะสัมผัสใกล้ชิดเพื่อเรียนรู้และทำความเข้าใจกับวิถีความเป็นอยู่ วัฒนธรรมชาวบ้านในชุมชนเกษตร ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ตลอดจนความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ประสงค์จะได้บริโภคผลิตผลทางการเกษตรที่มีความสด ใหม่ รสชาติอร่อย จากแหล่งผลิตโดยตรง นอกจากสภาพทางกายภาพของพื้นที่เกษตรกรรมที่เป็นจุดดึงดูดแก่ผู้ที่แสวงหาความสวยงามตามธรรมชาติแล้ว เกษตรกรรมนั้นยังประกอบด้วยองค์ความรู้ต่างๆ ทั้งทางเทคโนโลยี กระบวนการ ขั้นตอน การถ่ายทอด และพัฒนาภูมิปัญญาของเกษตรกรหล่อหลอมเป็นวิถีเกษตร ที่มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง ซึ่งกิจกรรมนี้สามารถให้ผลตอบแทนแก่เกษตรกรเจ้าของพื้นที่โดยตรง ทั้งในแง่ของการขายผลผลิตรูปแบบต่างๆและการขายบริการอื่นๆให้แก่ผู้ที่เดินทางมาเยี่ยมชม และการทำกิจกรรมเหล่านี้ยังเป็นการสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งชาติ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 - 2549)อีกด้วย

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยวจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมากมาย อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ก็ได้ส่งผลกระทบต่อไม่เพียงปรารถนามากมายเช่นเดียวกัน (สมบัติ, 2537) ทั้งที่เป็นผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนระบบนิเวศวิทยา ทั้งนี้เพราะที่ผ่านมาการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยวมีการดำเนินการที่ขาดการวางแผนที่ชัดเจน(มันัส, 2538) การขาดความร่วมมืออย่างจริงจังจากหน่วยงานหรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทั้งทางภาครัฐ เอกชน ผู้ประกอบการ ตลอดจนชาวบ้านในท้องถิ่น(เสรี, 2534) การอาศัยประชาชนที่อยู่ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะประชาชนในพื้นที่เป็นผู้ประสบปัญหา และได้รับผลกระทบโดยตรงทำให้ประชาชนในพื้นที่เข้า

มามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร ย่อมทำให้เกิดการเห็นคุณค่ามากยิ่งขึ้น การพัฒนาย่อมเป็นไปด้วยความเหมาะสมและมีประสิทธิผล(มนัส,2538)

สำหรับพื้นที่ตำบลไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี เป็นพื้นที่ที่ประชากรประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ประชากรในพื้นที่ประสบปัญหาหนี้สินเป็นจำนวนมาก อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี จึงได้มีการกำหนดแนวทางตามนโยบาย เพื่อกำจัดปัญหาความยากจน ด้วยการระดมความคิดเห็นในลักษณะการมองปัญหาจากชุมชนในระดับรากหญ้าซึ่งเป็นกลุ่มที่รู้ถึงสภาพปัญหาเป็นอย่างดี และประกอบกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัด ที่มุ่งเน้นให้จังหวัดนนทบุรีเป็นแหล่งท่องเที่ยว แหล่งไม้ดอกไม้ประดับสำหรับการส่งออก ทางจังหวัดนนทบุรี จึงได้มีการทำโครงการ “ การท่องเที่ยว(เชิงเกษตร) ไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ” ขึ้น ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในโครงการ “ การการท่องเที่ยว(เชิงเกษตร) ไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ” ได้แก่ การท่องเที่ยวตลาดน้ำ, หมู่บ้านบอนสีเฉลิมพระเกียรติ , สวนเกษตรของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ การเที่ยวชมสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ และซื้อผลิตภัณฑ์ต่างๆ (OTOP) ของแต่ละชุมชน ซึ่งโครงการนี้ทำให้เกษตรกรในพื้นที่ มีอาชีพ และรายได้เพิ่มมากขึ้น ก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่เกษตรกรในระยะยาว ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้มีคุณภาพ การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในพื้นที่เป็นสิ่งสำคัญอย่างแท้จริง จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่เป้าหมาย ทั้งนี้เพื่อต้องการทราบว่าเกษตรกรในพื้นที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวมากน้อยแค่ไหน มีส่วนร่วมอย่างไร มีปัญหา การแก้ไขปัญหา และมีข้อเสนอแนะอย่างไร เพื่อจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเกษตรกรในตำบลไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในตำบลไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในตำบลไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในตำบลไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรีมีการกำหนดตัวแปรอิสระคือ ลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส จำนวนสมาชิกในครอบครัว รายได้จากภาคการเกษตร รายได้นอกภาคการเกษตร รายได้จากกาให้บริการการท่องเที่ยว จำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตร จำนวนกลุ่มที่เป็นสมาชิก การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมทางการเกษตร ระยะห่างจากแหล่งท่องเที่ยว ปัจจัยด้านทัศนคติของเกษตรกรต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและปัจจัยด้านปัญหาในการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งปัจจัยเหล่านี้คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในตำบลไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นตัวแปรตาม โดยสรุปเป็นแบบจำลองกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

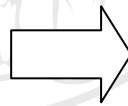
ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ(Independent Variables)

ตัวแปรตาม(Dependent Variables)

1. ลักษณะส่วนบุคคล
  - เพศ
  - อายุ
  - ระดับการศึกษา
  - สถานภาพ
  - จำนวนสมาชิกในครอบครัว
2. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ
  - รายได้จากภาคการเกษตร
  - รายได้นอกภาคการเกษตร
  - รายได้จากบริการให้บริการการท่องเที่ยว
  - จำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตร
3. ปัจจัยทางด้านสังคม
  - การเป็นสมาชิกกลุ่ม
  - การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
  - กิจกรรมทางการเกษตร
  - ระยะห่างจากแหล่งท่องเที่ยว
4. ทักษะเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
5. ปัญหาและอุปสรรค

การมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในตำบลไทรน้อย อำเภ ไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

1. ด้านการค้นหาปัญหา
2. ด้านการวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. ด้านการลงทุนและปฏิบัติตาม
4. ด้านการติดตามประเมินผล

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ เกษตรกรที่อาศัยในพื้นที่ ตำบลไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

นิยามศัพท์

เกษตรกร หมายถึง ผู้แทนของครัวเรือนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่อาศัยในตำบลไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่ของตน

ชุมชนเกษตร หมายถึง ชุมชนที่ประชากรมีอาชีพในการทำการเกษตรที่อาศัยในตำบลไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่กลุ่มคนหรือประชาชนที่อาศัยอยู่และมีทะเบียนบ้านอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในด้านการคิดและการวางแผน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล เพื่อผลประโยชน์ของคนในท้องถิ่น รวมถึงการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต การได้รับผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษาจัดการแหล่งท่องเที่ยว และในที่สุดแล้วท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง การท่องเที่ยวที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการเรียนรู้และเข้าใจในธรรมชาติวัฒนธรรมการเกษตรอันเกิดจากภูมิปัญญา และวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น เป็นการท่องเที่ยวที่จะทำให้มีการกระจายรายได้ไปยังท้องถิ่นอย่างแท้จริง โดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับธรรมชาติ และวัฒนธรรมการเกษตรบนพื้นที่จริงซึ่งยึดหลักแห่งการเคารพซึ่งศักดิ์ศรีของระบบนิเวศ รวมถึงเอื้ออำนวยประโยชน์และโอกาสทางเศรษฐกิจแก่ชุมชนท้องถิ่น

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง การพัฒนาให้พื้นที่แหล่งท่องเที่ยวประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในการเข้ามาเที่ยวชมรวมทั้งยังให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงการรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ โดยมีคณะกรรมการ และคนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทุกขั้นตอน เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นมากที่สุด

กิจกรรมทางการเกษตร หมายถึง กิจกรรมทางการเกษตร เช่น การทำนา ทำสวน ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ฯลฯ ของเกษตรกร

ปัญหาและอุปสรรค หมายถึง ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเกษตรกรในพื้นที่ตำบลไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาครั้งนี้สามารถนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในตำบลไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรีและยังสามารถนำไปใช้ในการพัฒนา
กลุ่มอื่นๆที่มีลักษณะที่ใกล้เคียงกัน

สมมติฐานการวิจัย

ลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจและสังคม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรของเกษตรกรในตำบลไทรน้อย อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved